

מנחות דף סז
עניין: יהא רעוא
דאחזיה בחילמא

דברי תורה (מונקאטש)

ח"ג, צא

אבן זהו לא זכיתי להבין בש"ס מנחות (סו, א), ד"בשי רבא גלגל עכו"ם העיסה (לענין חלה) וכו', דברי הכל היא, ונאפילו רבי מאיר ורבי יהודה וכו', או דלמא רבי יוסי ורבי שמעון קתני לה וכו', אמר רבא יהא רעוא דאחזיה בחלמא – (היינו פתרון האיבעיא וכמאן מיתוקמא), הדר אמר רבא מאן דאמר מירוח העכו"ם פוטרי וכו'. (ולא ידעתי אם הגיד זה רבא אחר כך אחרי שגילו לו בחלום כן, או מדעתיה נתיישב כן כזה. יהיה איך שיהיה אינו מובן) איך סמך רבא בזה במה שביקש לגלות לו בחלום לענין הלכה וכמאן מתוקמא כנזכר, הא פסקינן (בגמ'ין נב, א) דרבי מאיר לא אישגח בזה, אפילו ד"אחוו [ליה] בחלמיה אני להרום ואתה לבנות". וכן בסנהדרין (ה, א) לענין שאמרו לו בחלום, מעות מעשר הם מה שמונחים שם ומצאם, ואף על פי כן לא משגחינן בחלום גם לחומרא, ופסקינן כן בשלחן ערוך חושן משפט (סימן רנה, סעיף טו). וידוע מה שכתב בזה התשב"ץ (ח"ב, סימן קכח), וגם בתשובת שיבת ציון (סימן נב), ואין כאן מקום להאריך. ועל כל פנים בזה לא זכיתי להבין, למה ביקש לגלות לו בחלום לענין הלכה, וגם למה בזה דוקא פעם אחת מצינו שביקש רבא על ככה, וצריך עיון. והשם יאיר עינינו, במהרה בימינו, בכל עניינינו:

בקשת רבא לראות פתרון הבעיא בחלום

תשב"ץ ח"ב ס"י קכח

ומה שראוי לדקדק בזה הוא צענין החלומות דרך כלל במאמרי התלמוד, כי הידיעה בכללים קודמת בטבע ובסדר לידיעה בפרטים. וראינו כי יש מקומות שחכמינו ז"ל חוששין להם, ויש מקומות שאין חוששין להם כלל. וראוי לנו לחזר אחר טעמי הענין, כי ידיעת הדבר בסיבותיו היא ידיעה שלימה, ובלא ידיעת הסיבות אינה ידיעה רק מחשבה. וכשיעלו בדינינו הטעמים יחברו ויתלבנו ויירפדו¹⁹ הדברים, צמה הימה החטאת הזאת צענין דרושנו אשר אנחנו הולכים סביבו.

ואפשר היה לפרש שאין צה סמירה, ובכל מקום ראוי לנו לסמוך על החלום בין לענין נדר²⁷ בין לענין מעשר שני ועניינים אחרים, אם הוא עצמו חלם החלום, אבל אם אחר חלם לו אין לו לסמוך על חלומו בשום מקום. והן שאמרו צה בעל החלום, כלומר האיש החולם חלום אמר לו כן. ולפי פירוש זה יש לסמוך על החלומות אם הם חלמו אותם, אבל אם אחרים חלמו להם אין לסמוך עליהם כלל. והצבאר טענות הממענין לפי זה, אחר שאחר חלם להם והם לא חלמו. אבל מכיון שאמרו זה היה מעשה ואמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, והוא מאמר כללי לכל חלומות, אי אפשר לפרש כן, ויש לנו לפרש כי בעל החלום המוזכר כאן הוא המחלים לבני אדם שצא אל האיש עצמו המנטער, דומה להיהא דאמרינן בפרק קמא דברכות²⁸ אפילו בעל החלום אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים, ואף על פי כן אמרו לו שאין לסמוך על חלומותיו ועל דבריו. והכי נמי מוכח היהא דפרק הגזיקין²⁹ דהיהא אפטרופוס דהוי בשבטותיה דר' מאיר דהיה קא מוזין ארעא וזין עבדי, לא שבקיה רבי מאיר, אחוו ליה בחלמיה אני להרום ואתה לבנות, ואפילו הכי לא אישגח, אמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. ואם כן הדרא קושיא לדוכא, למה חששו לענין נדו, וסומכין עליהם בהרבה מקומות על פי פוסטים.

ראני אומר, כי מה שמרפא שבר קושיא זאת הוא מאמר אחד הנזכר באחרון מברכות³⁰, והוא שאמרו שם רבא רמי כמי³¹ החלומות שוא ידברו וכמי³² בחלום אדבר נה, לא קשיא כאן על ידי מלאך כאן על ידי שדים. הרי שהם ז"ל נעוורו וראו כי יש חלומות שראוי לסמוך עליהם ולחוש להם, ויש מהם שאין ראוי לסמוך ולחוש להם, כי יש מהם על ידי מלאך והמלאך לא יכזב, ויש מהם על ידי שד והם דברים כענין צוקר אשר אין להם שחר.

בן יהוידע סנהדרין

דף ל. ואמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. קשה למה קאמר הכי והא חזינן בעלמא דסומכין על החלום וחזין אליו ומה גם הכא דאיכא רגלים לדבר שהחלום אמת, דהא מלאך כאשר הגיד לו בעל החלום. וג"ל בס"ד דארז"ל אין חלום בלא דברים בטלים ולכן הרואה שנידוהו בחלום ועשו לו התרה בחלום לריך שיטתו לו עשרה בני אדם בהקין דשמיא הנדוי שראה בחלום אמת והתירה שקר והנה כאן ס"ל במקום פ' כו"כ ובמקום פ' כו"כ וגמלאו אלו אמת ולהכי בע"כ שדין האמת על ידיעת הסך והמקום, והשקר על מ"ש מעשר הן, לנימא ד"ו היה הדברים בטלים של החלום וישאר הממון בחזקת חולין. ועוד ג"ל בס"ד דאיכא בתנחומא בראשית מעשה בתלמוד אחד מתלמידי רבי עקיבא שאמר לו בחלום צאדר אלה מת. וניסן איך רואה ומה שזרעת לא תקליח, והיה מזר על החלום וספרו לרבי עקיבא ואל צהורה של תורה אמה מת וניסן איך רואה דאין אמה צה לידי סוס נסיון, ומה שזרעה אין אמה קילר ר"ל צריך אין אמה קובר ע"ש, נמלא תראה הלום פשטו רע, והוא צלמת טוב דאינו כפי פשטו, ולכן יש לפרש כאן מ"ש לו של מעשר שני הם, כלומר איך הריח איחס בזכות מלכות הפרשה מעשר, וידוע אחד מעשרה חיוב וחומש מליה מן המזבח, והטובה צבוח' יקבל בזכות מלכות היצרון, אבל של החיוב שמור לעובד' וידוע דתחלה יפריש אחד מעשרה, ואחר כך יחזור ויתן עוד מעשר כדי שיהיה סך הכל חומש, וכמ"ש רז"ל ע"פ עשר אשכרנו לך, ולכן ח"ל בעל החלום מעית אלו של מעשר שני הם, ר"ל הריחם בזכות מעשר השני שהוא להשלים החומש שאין זה חיוב, לכך קבל טיבה בזכות צבוח' וכו'. והגיד לו זאה צבל החלומות כדי לזרוז, שנס הוא יתנהג בכך :

ביאור הגר"א משלי יט, כג

(כג) יראת ה' לחיים וגו'⁸⁷. כלומר, שיראת ה' היא מביאתו לחיים, וגם שיהיה שבע ילין ושלא יפקד רע, כלומר, בין הרעים. והעניין: שנתן הקב"ה לאדם בטבעו שיישן כדי שתעלה נשמתו לישובה של מעלה, ושם מגלים לו רזי תורה⁸⁸, מה שאי אפשר לאדם ללמוד בשבעים שנה לומד שם בשעה אחת, אך מאותו הלימוד אינו בא לו שום שכר כלל, אלא שזהו הוא השכר בעצמו, אבל מה שלומד ביום, היא מביאתו לידי חיי עולם הבא. וזהו: יראת ה' מה שלומד תורה ביראת ה' כל היום מביאתו לחיים. ושבע ילין, פירושו, בלילה יהיה שבע מהתורה שלומד בישובה של מעלה, וזהו שבע ילין בלילה, ואחר כך כשחזרת נשמתו לגופו, אז לא יפקד בין הרעים, כי אז המה רוצים לפגוע בו ולא יוכלו.

